

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium, Komenského 32, 075 01 Trebišov
4. Názov projektu	Rozvíjanie matematickej, finančnej, čitateľskej a prírodovednej gramotnosti - nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií a získavanie praktických a profesijných zručností žiakov Gymnázia v Trebišove.
5. Kód projektu ITMS2014+	312011U093
6. Názov pedagogického klubu	5.6.3. Človek a príroda
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	09.03.2020
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	Gymnázium, Komenského 32, 075 01 Trebišov, OUCH
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	RNDr. Dagmar Ružinská
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gymtv.sk

11. Manažérske zhrnutie

klúčové slová: kritické myslenie, spolupráca, kreativita, systém Vernier

krátka anotácia:

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

- **Otvorenie zasadnutia klubu.**
 - Koordinátorka RNDr. Dagmar Ružinská privítala členov klubu na zasadnutí a oboznámila ich s témou: Práca so systémom Vernier – vyžitie senzorov pH a teploty.
- **Program stretnutia:**

Systém Vernier umožňuje učiteľom a žiakom previesť na počítač fyzikálne, matematické, chemické, biologické, enviromentálne, fyziologické a iné podobné experimenty veľmi elegantným a maximálne jednoduchým spôsobom.

V diskusii sme si ujasnili metodické používanie súpravy priamo na vyučovacej hodine, zaradenie jednotlivých pokusov v časovej štruktúre hodiny.

Členovia klubu sa na základe výsledkov z praxe sa zhodli, že realizácia experimentov zvyšuje záujem u žiakov z prírodovedných predmetov, nadobudnuté manuálne zručnosti a poznatky sú trvalé. Každá bádateľská aktivita by mala byť experimentálne overená učiteľom pred hodinou, mala by mať premyslený sled otázok a aktivít. Využitie pracovného listu s dopĺňaním výsledkov umožní žiakom lepšiu koncentráciu na problém.

Ukážka pracovného listu a metodiky k téme: *Optimálna životospráva*

Metodika je zaradená do učiva 3. ročníka po prebratí všetkých prírodných látok. Slúži na sumarizáciu a ponúka žiakom prepojenie témy prírodných látok s bežným životom.

Metodika: Optimálna životospráva

Ciele:

- Vybrať vhodné reakcie z ponuky reakcií
- Otestovať vzorku na prítomnosť cukrov, tukov a bielkovín
- Realizovať dôkazové reakcie tukov, cukrov a bielkovín
- Z výsledkov reakcií vyvodit' záver
- Charakterizovať vlastnosti oxidu uhličitého a kyseliny uhličitej
- Pracovať so systémom Vernier a interfejsovou jednotkou

Žiakom rozvíjané spôsobilosti:

- Formulovať hypotézy, ktoré sa budú testovať
- Manipulovať s pomôckami a softvérom
- Realizovať experiment podľa postupu
- Vyhodnocovať výsledky experimentu

Dominantné metódy a formy:

- Počítačom podporovaný experiment
- Skupinová forma
- Nasmerované bádanie
- Myšlienkové mapy

Príprava učiteľa a pomôcky:

- Systém Vernier, interfejsová jednotka, senzor pH, senzor teploty
- Uvedené chemikálie a laboratórne sklo
- Počítač, interaktívna tabuľa
- Pracovný list: Jedlo a vražda

Zdroje:

- Internet
- Pracovné listy it.akademia.sk
- Vlastný text
- Sedlák, Danko, Varhač, Paulíková, Podhradský, 2007, Praktikum z biochémie 2. vydanie.

Na úvod hodiny učiteľ môže použiť metódu brainstorming na tému OXID UHLIČITÝ. Brainstorming môže mať viacero foriem – frontálny ústny, kedy žiaci budú po jednom hovoriť pojmy, ktoré sa im spájajú s oxidom uhličitým; frontálny písomný, kedy učiteľ bude tieto pojmy písať na tabuľu.

Následne riešia úlohy podľa pracovného listu, čas jednotlivým úlohám si stanoví vyučujúci sám.

Téma: Optimálna životospráva

Meno a priezvisko:

Úloha 1 : Prečítajte si nasledujúci text

V nočných hodinách na konečnej zastávke mestskej časti Trebišov sa v nočnom autobuse našlo telo neznámej ženy. Ako študenti chémie a biológie na gymnáziu ste dostali možnosť asistovať pro riešení prípadu. Hlavným bodom vyšetrovania je zistiť, kde a s kým strávila obeť čas pred vraždou. Pitva obeť preukázala, že žena pred vraždou navštívila reštauráciu. Jej známy udali, že obeť pravidelne večera v troch obľúbených reštauráciách. V tento deň ponúkali nasledovné večerné menu:

Pizzeria u Pabla

U richtára

Burina

Salámová pizza

Pečené kura so zelerovým pyré

Zeleninový šalát

s olivovým olejom

(zelenina, olej)

(múka, vajcia, olej, saláma, paradajky, syr, korenie)

(mäso, zeler, olej)

Úloha 2 : Vyznačte, ktoré prírodné látky budete očakávať v jedle v jednotlivých reštaurácií

Menu	Proteíny	Lipidy	Škrob	Glukóza
Salámová pizza				
Pečené kura so zelerovým pyré				
Zeleninový šalát s olivovým olejom				

Úloha 3 : Vyberte z nasledujúceho zoznamu reakcií tie, ktoré vám pomôžu zistiť, aké jedlo žena večerala.

Dôkaz glukózy	Lugolov roztok (jód I ₂ v jodide draselnom), roztok hydroxidu sodného NaOH (c = 2 mol.dm ⁻³),
Dôkaz fruktózy	Selivanovo činidlo (0,05 g rezorcínolu v 100 cm ³ kyseliny chlorovodíkovej HCl, HCl: 1 objemový diel koncentrovanej kyseliny chlorovodíkovej HCl + 2 objemové diely vody)
Dôkaz laktózy	skúmavky, stojan na skúmavky, vodný kúpeľ (trojnožka, kovová sieťka, väčšia kadička s vodou, kahan, zápalky), filtračná aparátúra (stojan, filtračný kruh, filtračný lievik, filtračný papier, striekačka, kadička, sklenená tyčinka), pipeta
Dôkaz škrobu	Petriho misky, kvapkadlo, Lugolov roztok (jód I ₂ v jodide draselnom KI
Cukornatosť	ručný refraktometer na cukor, kvapkadlo
Dôkaz bielkovín	sklenená tyčinka. 1% roztok CuSO ₄ , 20% roztok KOH.
Izolácia bielkovín	Kadičky (fľaštičky od detskej výživy), skúmavka, lievik, filtračný papier (filter na kávu), lyžička, držiak na skúmavky, kahan. Mlieko, 8% roztok kyseliny octovej (CH ₃ COOH) - ocot.
Denaturácia bielkovín	Kadička, lyžička, skúmavky, držiak na skúmavky, liehový kahan, stojan na skúmavky. Vajce, voda, 30% vodný roztok modrej skalice (CuSO ₄ .5 H ₂ O), etanol (CH ₃ CH ₂ OH).
Xantoproteínová reakcia	do skúmavky dajte 1cm ³ neznámej vzorky, pridajte 1cm ³ koncentrovanej HNO ₃ (w = 0,45) a skúmavku zahrejte
Dôkaz dvojítých väzieb	do skúmavky nalejte 0,5cm ³ vzorky, 1cm ³ KMnO ₄ (c=0,01 mol.dm ³) a pridajte 1 kvapku koncentrovanej H ₂ SO ₄ obsah skúmavky opatrne premiešajte a pozorujte
Rozpustnosť lipidov (dôkaz hydrofóbných vlastností)	do dvoch skúmaviek nalejte po 1cm ³ neznámej vzorky. Do prvej pridajte 2cm ³ vody a do druhej 2cm ³ benzínu. Obsah v skúmavkách pretrepte a pozorujte

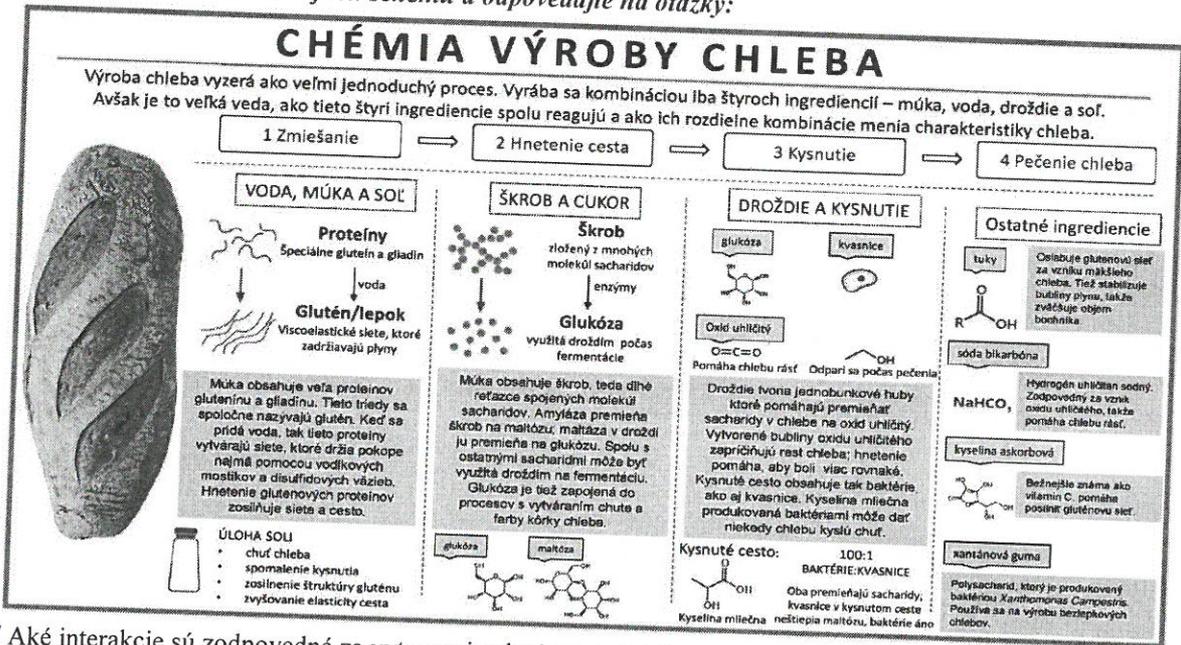
Vybrané reakcie:

Úloha 4 : Realizujte vybrané reakcie s roztokmi cukrov, tukov a bielkovín a zapíšte priebeh postupu.

Úloha 5: Otestujte vzorku žalúdka pomocou dôkazových reakcií a vyznačte, ktoré prírodné látky ste našli vo vzorke žalúdka.

Menu	Proteíny	Lipidy	Škrob	Glukóza
Pizzeria u Pablo				
U richtára				
Burina				

Úloha 6: Prezrite si nasledujúcu schému a odpovedajte na otázky:

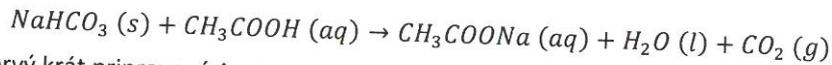

1/ Aké interakcie sú zodpovedné za vytvorenie gluténovej siete?

2/ Aké najmenšie podjednotky vytvárajú molekulu škrobu?

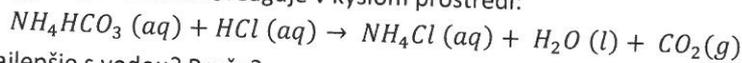
Úloha 7: Prečítajte si nasledujúci text o práškoch na pečenie a odpovedajte na otázky:

Hydrogén uhličitý sodný (sóda bikarbóna, sóda na pečenie, NaHCO_3) má veľmi široké využitie, najmä v potravinárskom priemysle. Vo vode je rozpustný. Používa sa ako kypriaci prostriedok do ciest bez kvasníc. Je to prírodný minerál, ktorý sa po zohriatí alebo v kyslom prostredí rozkladá na CO_2 a H_2O – CO_2 (g) vytvára v ceste bubliny.

Kypriaci prášok bol prvýkrát pripravený Augustom Oetkerom v roku 1891 ako alternatíva ku kysnutiu pomocou kvasníc. Je to kypriaci prostriedok, v ktorom je hydrogén uhličitý sodný zmiešaný s okysličovadlom (napr. dihydrogén forforečnan vápenatý). Okysličovadlo je dôležité pre vytvorenie kyslého prostredia.

Alternatívou k sóde bikarbóne a kypriacemu prášku je **Salajka**, ináč nazývaná aj jelenia soľ (v minulosti sa získavala z rohov jeleňa). V súčasnosti sa vyrába pomocou chemickej reakcie. Obsahuje NH_4HCO_3 a $\text{NH}_4\text{CO}_2\text{NH}_2$, ktoré sa rozkladajú na CO_2 , NH_3 (g) a H_2O . NH_4HCO_3 reaguje v kyslom prostredí:

1/ Ktorý prášok reaguje najlepšie s vodou? Prečo?

2/ Prečo sóda bikarbóna reaguje s octom lepšie ako kypriaci prášok?

3/ Je možné ľubovoľne v receptoch zamieňať skúmané kypriacie prášky? Prečo?

4/ Cesto s ktorou látkou môže stať dlhšie? Prečo? Vyjadrite sa aj k práškom aj k vode a octu.

Úloha 8: Výskumná otázka: Je kyselina uhličitá slabá kyselina?

a) Prečítajte si uvedený text a podčiarknite správne tvrdenie:

Oxid uhličitý je farebný/bezfarebný plyn, ktorý sa vyskytuje v malom/veľkom množstve vo vzduchu. Je horľavý/nehorľavý. Plyn je dobre rozpustný vo vode. Vzniká pri horení, kvasení alebo dýchaní. Spolu s metánom, vodnou parou a inými plynmi spôsobuje vznik skleníkového efektu/globálny problém.

13. Závěry a doporučení:

Odporúčania pre členov klubu:

- Pri príprave aktivít je nutné zabezpečiť materiál a pomôcky v časovom predstihu ak ide o kalibráciu senzorov.
- Pri bádateľských aktivitách systémom Vernier vychádzame z možností školy, schopnosti žiakov manuálnej práce so systémom a v neposlednom rade i časovej dotácii.
- Nechať priestor na kreativitu, samostatnú činnosť a myšlienkové operácie žiakov.
- Vyhodnotiť realizáciu bádateľských aktivít a pripraviť otvorené hodiny pre kolegov.

Súprava Vernier je vhodnou pomôckou pri práci s talentovanými žiakmi, ale i zmenou klasického spôsobu vyučovania prírodovedných predmetov.

Koordinátorka klubu zhrnula priebeh stretnutia a poďakovala za aktívny prístup členov klubu k téme.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Michaela Krivá
15.	Dátum	09. 03. 2020
16.	Podpis	<i>Michaela Krivá</i>
17.	Schválil (meno, priezvisko)	RNDr. Dagmar Ružinská
18.	Dátum	09. 03. 2020
19.	Podpis	<i>Dagmar Ružinská</i>

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu